EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 07 14
SWD(2021) 644 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento

kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas

{COM(2021) 564 final} - {SEC(2021) 564 final} - {SWD(2021) 643 final} -
{SWD(2021) 647 final}

Santraukos lentelė

Pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo įvedimo poveikio vertinimas

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?

Jeigu užmojai klimato srityje pasaulyje išliks skirtingi, dėl padidėjusių ES užmojų augs ir anglies dioksido nutekėjimo iš ES rizika. Tokį nutekėjimą lemia energijai imlių produktų gamybos perkėlimas iš ES į kitas šalis, kuriose atitikties aplinkosaugos reikalavimams sąnaudos yra mažesnės, ir tokių pačių ES produktų pakeitimas iš šių šalių importuojamais produktais, dėl kurių išmetama daugiau anglies dioksido. Tokiu atveju bendras pasaulyje išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis didėja ir dėl to ES klimato politika tampa ne tokia veiksminga.

2005 m. ES įvedė ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ATLPS) siekdama sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį ir kovoti su klimato kaita. Dėl ES tikslo pasiekti poveikio klimatui neutralumą iki 2050 m. ir sprendimo padidinti 2030 m. užmojį klimato srityje reikėtų plačiau persvarstyti šiuo metu taikomas kovos su anglies dioksido nutekėjimu priemones. Visų pirma, nemokamas leidimų paskirstymas užkerta kelią anglies dioksido nutekėjimo rizikai, tačiau taip pat silpnina ES pramonei siunčiamą anglies dioksido kainos signalą, palyginti su visų leidimų prekyba aukcione. Tokio nemokamo paskirstymo alternatyva būtų PADKM, kuris padėtų užtikrinti, kad importuojamų prekių kaina tiksliau atspindėtų su jomis susijusio anglies dioksido kiekį.

Ką reikėtų pasiekti?

Nustatant PADKM siekiama prisidėti prie pagrindinio tikslo – spręsti klimato kaitos problemą mažinant išmetamą ŠESD kiekį ES ir visame pasaulyje.

Šia priemone siekiama spręsti šiuos uždavinius: i) mažinti anglies dioksido nutekėjimo riziką, ii) prisidėti prie ES priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų, iii) skatinti į ES eksportuojančius trečiųjų šalių gamintojus diegti mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir iv) užtikrinti, kad importuojamų prekių kaina tiksliau atspindėtų su jomis susijusį išmetamą anglies dioksido kiekį.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumas)?

Išmetamo ŠESD kiekio mažinimas iš esmės yra tarpvalstybinė problema, kurią spręsti reikia imantis efektyvių veiksmų kuo didesniu mastu. ES kaip viršvalstybinė organizacija yra pajėgi savo teritorijoje sukurti veiksmingą klimato politiką, kaip ji padarė su ES ATLPS. Vienintelis prasmingas būdas užtikrinti ES vidaus rinkoje taikomos anglies dioksido apmokestinimo politikos ir importuojamoms prekėms taikomos anglies dioksido apmokestinimo politikos lygiavertiškumą – imtis veiksmų Sąjungos lygmeniu. Be to, minimalių administracinių sąnaudų poreikį geriausia patenkinti taikant nuoseklias taisykles visai bendrajai rinkai.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, kodėl?

Svarstytos šešios politikos galimybės, įskaitant du skirtingus mokesčius (1 ir 6 galimybės) ir reglamentą, atkartojantį ES ATLPS reikalavimus, taikomą importuojamiems produktams (visos kitos galimybės) – atrinktoms pagrindinėms medžiagoms (aliuminiui, trąšoms, cementui, geležiai ir plienui) ir elektros

energijai. Visos priemonės parengtos taip, kad būtų laikomasi ES tarptautinių įsipareigojimų:

1 galimybė – importui taikomas anglies dioksido mokestis, skaičiuojamas pagal numatytąją vertę, kuri atspindi ES išmetamo ŠESD kiekio vidurkį. Importuotojams būtų leidžiama įrodyti faktinį jų importuojamų produktų keliamos taršos anglies dioksidu intensyvumą. **6 galimybė** – akcizo taikymas daug anglies dioksido išmetančioms medžiagoms, naudojamoms tiek vidaus, tiek importuojamuose vartojimo produktuose. Taip pat būtų tęsiamas nemokamas taršos leidimų paskirstymas pagal ES ATLPS.

Kitos galimybės susijusios su importo sertifikatų (PADKM sertifikatų) pirkimu ir pateikimu importuojant tam tikras pagrindines medžiagas, atkartojant ES ATLPS reikalavimus. **2 galimybė** – sertifikatų kaina būtų skaičiuojama pagal numatytąją vertę, kuri atspindi ES išmetamo ŠESD kiekio vidurkį. Importuotojai galėtų įrodyti faktinį importuojamų produktų taršos anglies dioksidu intensyvumą. **3 galimybė** – importuojamų produktų anglies dioksido kaina skaičiuojama pagal faktinį trečiųjų šalių gamintojų išmetamą ŠESD kiekį, o ne pagal numatytąją vertę, pagrįstą ES gamintojų vidurkiais. Abi šios galimybės pagrįstos prielaida, kad PADKM sektoriai negaus nemokamų leidimų pagal ATLPS.

4 galimybė yra kitoks 3 galimybės variantas. Taikant šią galimybę PADKM būtų įvedamas palaipsniui, o nuo 2025 m. būtų palaipsniui atsisakoma nemokamų taršos leidimų. **5 galimybė** yra dar kitoks variantas, kurio taikymo sritis apimtų dar platesnę vertės grandinės dalį, t. y. būtų įtrauktos ir sudedamosiose dalyse bei galutinėse prekėse esančias pagrindines medžiagas.

Pagal šį poveikio vertinimą tinkamiausia yra 4 galimybė dėl jos teigiamo poveikio ir suderinamumo su kitomis pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio priemonėmis.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų šalių nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Viešos konsultacijos parodė, kad anglies dioksido nutekėjimas jau suvokiamas kaip realybė, o didėjant ES klimato srities užmojui tikėtina, kad ši rizika gali dar labiau išaugti. Respondentų nuomone, visos šios politikos galimybės yra bent šiek tiek aktualios kuriant PADKM (vardijama nuo daugiausia balų įvertintos galimybės balų mažėjimo tvarka): i) importui iš sektorių, kuriuose kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika, taikomas mokestis (pvz., pasienio mokestis arba muitas); ii) ES gamybai ir importui taikomas anglies dioksido mokestis, mokamas kaip vartojimo mokestis (pvz., akcizo arba PVM tipo); iii) importui taikoma prievolė pirkti PADKM sertifikatus iš konkrečios prekybos vietos, nepriklausančios ES ATLPS, – sertifikatų kaina atspindėtų ES ATLPS kainą arba iv) ES ATLPS išplėtimas ir pritaikymas importui.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

4 galimybė turi akivaizdžių pranašumų, nes mažintų išmetamą ŠESD kiekį ES ir anglies dioksido nutekėjimo riziką atitinkamuose sektoriuose. Palyginti su scenarijumi, pagal kurį būtų ir toliau nemokamai skirstomi ES ATLPS leidimai ir taikomas naujo lygio užmojis klimato srityje, 4 galimybė į PADKM įtrauktuose sektoriuose iki 2030 m. sumažintų išmetamą ŠESD kiekį ES 1,0 %, o likusiame pasaulyje – 0,4 %. Be to, pagal 4 galimybę anglies dioksido nutekėjimas 2030 m. sumažėtų 29 %.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Kalbant apie ekonominį poveikį, palyginti su baziniu 2030 m. scenarijumi, 4 galimybė turėtų ribotą neigiamą poveikį BVP (-0,223 %) ir vartojimui (-0,558 %) ir nedidelį teigiamą poveikį investicijoms (0,388 %). Kalbant apie socialinį poveikį, pagal 4 galimybę PADKM sektoriuose numatomas nedidelis užimtumo padidėjimas 0,3 % (palyginti su baziniu 2030 m. scenarijumi). Numatomas ribotas neigiamas poveikis užimtumui arčiau vartotojų esančiuose sektoriuose.

Be to, numatoma, kad įmonės ir valdžios institucijos patirs administracinių ir su atitiktimi reikalavimams susijusių sąnaudų. Šias sąnaudas sunku tiksliai įvertinti, tačiau skaičiavimai rodo, kad pagal 4 galimybę bendros įmonių sąnaudos galėtų siekti 9,8–14,3 mln. EUR per metus. Numatomos vykdymo užtikrinimo sąnaudos valdžios institucijoms galėtų siekti iš viso 15 mln. EUR per metus.
Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?
Remiantis esamomis prielaidomis ir turimais duomenimis, neįmanoma kiekybiškai įvertinti poveikio MVĮ. Tačiau numatoma, kad mažos įmonės patirs santykinai didesnes atitikties reikalavimams sąnaudas nei didesnės įmonės. Konkurencingumas padidėtų sumažėjus anglies dioksido nutekėjimo rizikai.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Kitokio reikšmingo poveikio nebus.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Kitokio reikšmingo poveikio nebus.
Proporcingumo principas
4 galimybė proporcingai atitinka iniciatyvos tikslus.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Ši priemonė pirmiausia bus taikoma mažesniam sektorių skaičiui. Ji bus persvarstyta po trejų metų nuo jos taikymo pradžios, visų pirma įvertinant galimybę išplėsti jos taikymo sritį įtraukiant daugiau pagrindinių produktų, taip pat pusgaminius bei galutinius produktus.